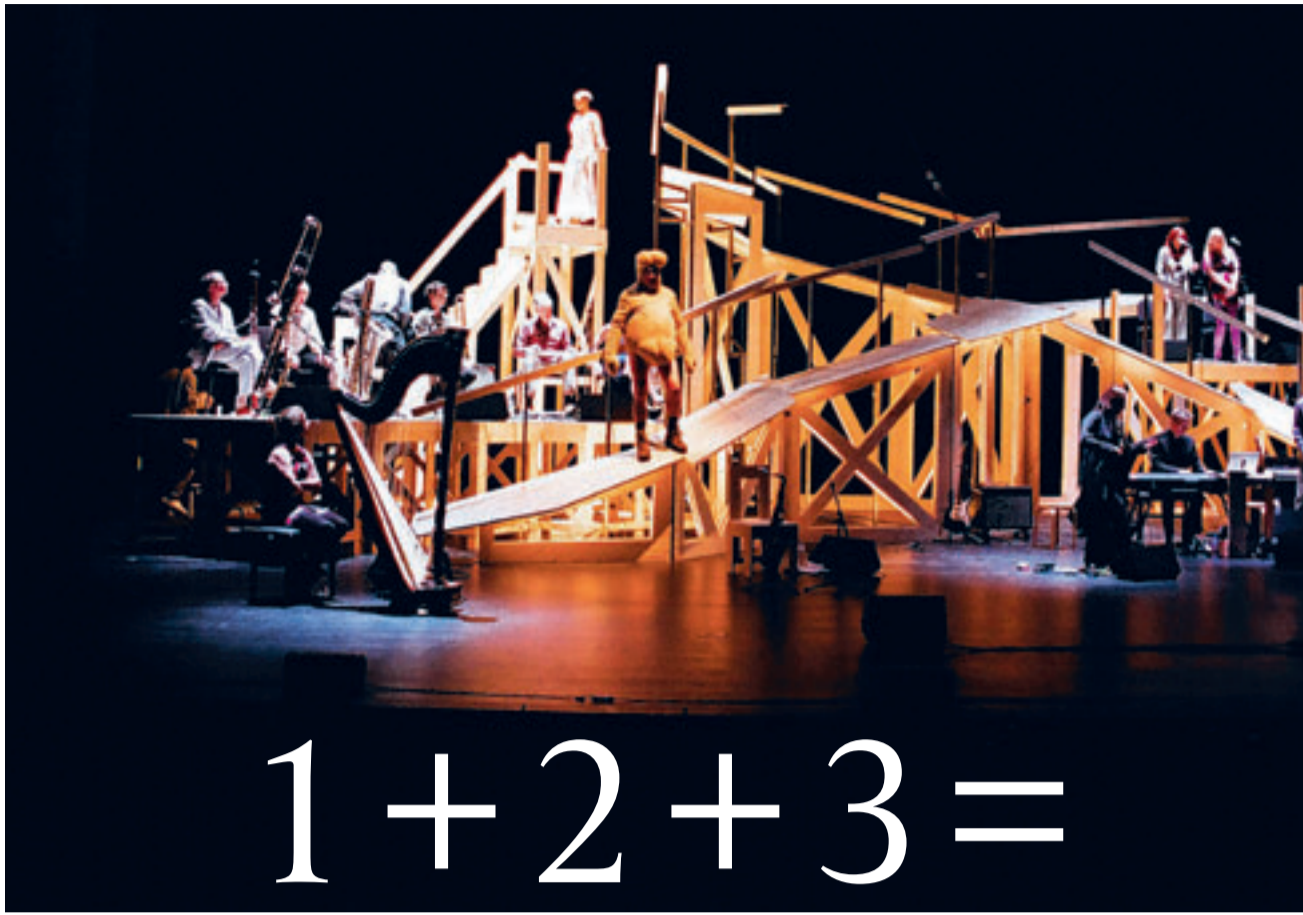

Schitterende 'Over de bergen' van muziektheater Transparant en co.

1 + 2 + 3 =

FORMIDABEL VEEL

Josse De Pauw schreef de tekst en speelt. Corrie van Binsbergen, een Nederlandse topgitariste en -componiste tekende voor de muziek. En beeldend kunstenaar Michaël Borremans maakte van De Pauw een vorm, zoals ze dat hebben genoemd. Meer dan een acteur in een kostuum.

DOOR GRIET OP DE BEECK

Veel verwachten is gevaarlijk, zeggen ze. Je wordt zo gauw teleurgesteld, en het leven is al lastig genoeg. Maar wat moet een mens anders als deze club een voorstelling gaat maken? En ik ben er stiekem toch maar voor beloofd met dubbele pret. Eén keer tijdens het reikhalzend uitkijken naar de première en opnieuw tijdens de voorstelling zelf. Na afloop had ik zin om een dansje te doen. Zoals hondjes kunnen kwispelstaarten van vreugde om van alles waar niet meteen de vinger op te leggen valt. Ik bedoel: er was veel om vrolijk van te worden.

1 De tekst

Tijdens het gekwebbel op de receptie na de première hoorde ik iemand zeggen dat hij de tekst toch wat "banaal" vond. Ik ben voor vrije meningsuiting, maar daar kan ik niet bij. Ik vond *Over de bergen* straf. Het is op en top Josse De Pauw.

Pakkend door het basisidee: het gaat niet over een mens, maar over iets wat propvol verlangen zit. Dat alleen al, wie komt daarop?

Stilistisch af: elk zinnetje is een liedje op zich, en alleen al om een paar van die zinnettes ben ik blij dat ik de voorstelling heb gezien ('te hopen dromen/te verlangen/lief te hebben/een lief te hebben om/zoals de ene aap de andere/na te vlooiën op geluk').

Inhoudelijk verrassend: hij is een meester in herkenbaarheid, maar weet altijd dat ene perspectief te vinden vanwaaruit de realiteit, het inzicht, het gevoel frisser lijkt dan ooit tevoren. (S: Ik heb hem gezegd: weet je wat het probleem is? En hij heeft geantwoord. /V: Nee, wat is het probleem? /S: Dat we er een nodig hebben, heb ik gezegd, minstens één. /V: Dat we wát nodig hebben, heeft hij toen gevraagd. /S: Een probleem, heb ik gezegd, minstens één. /V: Hoezo, vroeg hij. /S: Probeer het maar eens zonder, heb ik gezegd.)

Meeslepend in al zijn grilligheid: de voorstelling combineert koorzang in het Engels met stukjes monoloog van De Pauw, en – hoewel theoretisch een beetje een gok – die twee versterken mekaar.

De tekst is ook een uitnodiging om na te denken. In *Over de bergen* etaleert de schrijver zijn kijk op de dingen, en het is moeilijk om daar niks van te vinden. In de wereld van Josse De Pauw zijn er twee opties. Ofwel is de mens gedoemd tot middelmatigheid: wat kinderen, een niet onvriendelijke vrouw, een huis en een tuin met zelfgekweekte tomaten. Maar dan is er altijd die 'en toch', een mantra in deze voorstelling. Toch knaagt het, wringt het,

■ Josse De Pauw geeft gestalte aan iets wat propvol verlangen zit.

schuurt het. Toch is er iets wat trekt, lonkt, onrustig maakt. Mensen staan een beetje willoos te weifelen en te treuzelen te mid-

Josse De Pauw is een meester in herkenbaarheid, maar weet altijd dat ene perspectief te vinden vanwaaruit de realiteit frisser lijkt dan ooit tevoren

den van zoveel vragen. Maar willen ze ontsnappen en iets ondernemen, dan krijgen ze onherroepelijk de rekening gepresenteerd. Het leven is niet eerlijk, maar dat werd ons ook nooit beloofd.

2 De muziek

Ik ben geen kenner, ik kan niet orakelen over verwijzingen naar Eric Clapton of knipoogjes naar Stravinsky. Ik kan alleen maar zeggen dat één (tekst) plus één (muziek) zoveel meer was dan twee. Dat Corrie van Binsbergen een podiumpresen-

schouwborgzetel van achterover valt. Dat ze een bende sterke zangeressen en muzikanten samen heeft gebracht die hun stemmen en instrumenten tot in de uithoeken durven te verkennen. Dat ze in het begin van de voorstelling met haar gitaar in gesprek gaat met Josse De Pauw, en dat ik alleen al daarvoor de voorstelling had willen zien. Dat ze moeiteloos hedendaags klassiek met jazz en pop weet te verzoenen. Dat het afwisselend vloeit en dreunt en neuzelt en dondert en vloekt en bedwelmt en vasthoudt en losbarst en zalfit en pijn doet en beetpakt. En De Pauw beweegt zich te midden van al dat zachte geweld als een vis in het water.

3 De vorm

Josse De Pauw kwam op, in zijn door Michaël Borremans bedacht pak met twee paar kloten, een enorme buik, een zachte vacht en daaronder zijn twee blote beentjes. (Ja, Josse is een stevige man van in de vijftig, maar beentjes is in deze het enige juiste woord. U zal dat zien als u gaat kijken.) En toen moest ik onontkoombaar denken: alleen al om dit beeld wou ik deze voorstelling niet gemist hebben. Het is aandoenlijk, grappig, heerlijk theatera en helemaal juist. Een meerwaarde die een kostuum bij mijn weten nooit eerder had.

Herman Sorgeloos ontwierp ook nog eens een tot de verbeelding sprekend houten bouwwerk dat de hele scène inneemt. Tegelijk sukkelachtig en imposant. Met overal muzikanten op en onder, en Josse De Pauw die zich daartussen beweegt. Voor wie een beetje meewil, wordt het van alles: een woest en onherbergzaam landschap, een berg die beklommen moet worden, een leven dat niet over rozen gaat.

Over de bergen is zo'n voorstelling waarbij alles klopt. Zelfs al ging u nooit eerder naar muziektheater kijken, laat dit dan uw eerste keer zijn.

i 'Over de bergen' volgend seizoen opnieuw in België te zien
Om al te noteren in uw agenda: de voorstelling speelt op 5 en 6 juni nog in Rotterdam. Daarna is ze opnieuw te zien in Het Toneelhuis in Antwerpen op 24 september, in Théâtre National in Brussel van 6 tot en met 9 oktober, in CCHA Hasselt op 21 oktober en in de schouwburg van Kortrijk op 27 oktober. Alle info: www.transparant.be

KUNST EN FESTIVAL DES ARTS
Ondertussen op het Kunstenfestivaldesarts
Elke dag brengen *De Morgen*-medewerkers Griet Op de Beeck en Pieter T'Jonck verslag uit over wat er in en om het Kunstenfestivaldesarts beweegt.

GOLFSLAG VAN HET LEVEN

Een levendige belangstelling voor stedelijke cultuur, overal ter wereld maar vooral in Brussel, loopt al vanaf de beginjaren als een rode draad door het Kunstenfestivaldesarts.

PIETER T'JONCK

Dat blijkt ook dit jaar uit de keuze voor Zimmerfrei, Sarah Vanagt, Diaz & Moura en vele anderen. Als een natuurlijk verlengstuk van die belangstelling benadert het festival ook mensen die uit eigen beweging niet gauw naar het festival zouden komen. Zo verzorgde het festival voorstellingen van Toshiki Okada's *Hot Peppercorn* voor scholieren uit alle hoeken van de hoofdstad. De leerlingen konden ook met de regisseur napraten daarover. Lia Rodrigues hield dan weer een workshop voor vrouwen uit Molenbeek.

Rodrigues was daarmee niet aan haar proefstuk toe. Al jaren maakt ze dansvoorstellingen met jongeren uit achtergestelde buurten van Rio de Janeiro. *Pororoca*, het werk waarmee ze op dit KFDA staat, toont dat zo iets niet onmiddellijk wereldschokkende resultaten oplevert, maar toch veel meer betekent dan wat welmenend opbouwwerk.

Het openingsbeeld van dit stuk is zelfs goud waard, ook al zijn de attributen van de elf performers dan wegwerpmateriaal als plastic zakken en dito meubels. Als het licht opgaat, staat de groep als bevroren, met stoelen, een tafel en veel plastic zakken in de aanslag links van het podium. Als een reuzengolf trekken zij, bij toverslag ontdooid, plots over het podium naar rechts achteraan, waar ze de hun rotzooi dumpen. *Pororoca* is dan ook het woord van Tupi indianen voor de reusachtige botsing in de Amazonedelta tussen het water van de rivier en de getijden van de zee.

Maar nog is het beeld van een golf niet uitgeput. Nu trekken de performers zich samen op de middellijn van het podium waar ze, meestal per twee, heftig tegen elkaar opbotsen. Soms zit daar agressie in, maar vaak sluipt er in die agressie ook een vleugje erotiek. Op gezeten tijden wordt dat heftige gedoe even bevroren, zodat je precies kan vatten wat zich daar allemaal tegelijk afspeelt. Omdat ze met zoveel zijn, kunnen de spelers alle nuances tussen agressie en erotiek immers heel snel de revue laten passeren. En omdat ze dat op één lijn, dwars op de kijkrichting van het publiek, doen, lijkt het wel alsof al die mogelijkheden elkaar overlappen in een hypercomplex beeld. Iets als een Indische God met acht armen en benen, maar dan live gebracht.

Wat volgt, zijn vele variaties op confrontaties tussen mensen, in beeld gebracht in vaak gevatte scènes. Zo zie je twee mannen die elkaar betasten alsof ze zich afvragen wat een vreemd wezen daar vlak voor hen zit. De anderen liggen daar, bewegingsloos, op hun rug rond, maar omlijsten de scène met iel gezang. *Pororoca* blijft zo een vaak aanstekelijk spel met al wat je met je lijf kan aanrichten. Vechten, elkaar omhelzen en betasten, maar ook dwaze dingen doen. Spastisch molenwieken alsof je voortdurend je evenwicht kwijt bent, of naspelen hoe dieren met elkaar omgaan, met alle klanken die daarbij horen. De voorstelling wordt er soms wat richtingloos door. Spanningsopbouw is niet meteen het sterke punt van het werk. Maar een warme, genereuze avond is dit wel. Als vanzelf eindigt de voorstelling ermee dat de performers, over elkaar heen buiteland, de zaal in komen en tussen het publiek door de zaal verlaten.

Het is een mooi slotbeeld voor dit festival: we zijn samen verwickeld in een grillige wereld waar we ook samen een zin uit proberen te puren. Het ziet er niet altijd uit, maar wie maalt daar nu om?

FOTO SAMMI LANDWEER

■ 'Pororoca' is een vaak aanstekelijk spel met al wat je met je lijf kan aanrichten

 www.kmska.be

24.04 – 03.10.2010

JAN VAN RIET

CLOSING TIME

KONINKLIJK MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN ANTWERPEN

